

Роль професійних організацій у забезпеченні якості музикотерапевтичної освіти в США

Сторонська Оксана Степанівна¹, Рузяк Тетяна Іванівна²

Опубліковано	Секція	УДК
15.11.2024	Освіта/Педагогіка	378.4:[78:61608]:061.2(73)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14168687>

Анотація. Статтю присвячено визначенню й обґрунтуванню ролі професійних організацій у розвитку системи музикотерапевтичної освіти в США. Зокрема вона передбачала вивчення діяльності Американської асоціації музичної терапії, заснованої в 1998 році в результаті злиття Національної асоціації музичної терапії та Міської федерації музикотерапевтів, у напрямку стандартизації та підвищення якості професійної підготовки фахівців з музичної терапії в університетах США. У результаті дослідження проаналізовано низку нормативних документів Американської асоціації музичної терапії щодо організації професійної підготовки музикотерапевтів, схарактеризовано її вимоги щодо її очікуваних результатів, розкрито пропозиції щодо побудови бакалаврських та магістерських освітніх програм з відповідної спеціальності. У підсумку встановлено гнучкість стандартів і вимог Американської асоціації музичної терапії щодо підготовки фахівців з музичної терапії задля можливості її оперативного оновлення відповідно до динамічних потреб та умов їх подальшої професійної діяльності, а також врахування регіональних традицій в цій сфері музикотерапевтичної освіти.

Ключові слова: Американська асоціація музичної терапії, музикотерапевтична освіта, професійна підготовка музикотерапевта, стандартизація.

The role of professional organizations in ensuring the quality of music therapy education in the USA

Annotation. The article is devoted to defining and substantiating the role of professional organizations in the development of music therapy education system in the USA. In particular, it involved studying the activities of the American Music Therapy Association, founded in 1998 as a result of the merger of the National Music Therapy Association and the Urban Federation of Music Therapists, aimed at standardizing and improving the quality of professional training of music therapy specialists in US universities. In the process of the research, it was established that the development of the system of music therapy education is defined as one of the key tasks in its charter. For this purpose, a special body was created in its structure – the Commission on the Education and Clinical Training – the results of which were a number of documents aimed at ensuring the effectiveness of music therapists' training.

¹ кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2348-0265>

² доктор філософії, старший викладач кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний університет «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4697-8034>

As a result of their analysis, the key requirements of the American Music Therapy Association regarding the expected results of music therapy education in the USA were characterized, proposals for the construction of bachelor's and master's educational programs in the relevant specialty were revealed. It has been established that the documents on the professional training of music therapists developed under the auspices of the American Music Therapy Association serve as an effective tool for standardizing and unifying approaches to music therapy education in the United States by regulating its final results, establishing key content guidelines, and determining implementation conditions. The study shows their framework nature in view of the possibility to take into account regional characteristics and traditions of training music therapists at the US universities, as well as flexibility and openness in connection with the need for constant revision in accordance with the changing realities of the professional activity of a music therapist.

Keyword: American Music Therapy Association, music therapy education, music therapist professional training, standardization.

Вступ

Теперішнє життя українського суспільства позначене численними кризами й насамперед жорстокою війною з усіма її нищівними наслідками, як-от окупація територій, евакуація мільйонів громадян, масовані ракетні атаки, значні жертви серед військових і цивільних. Такі реалії, безумовно, розхитують відчуття контролю над своїм життям і подіями довкола, нівелюють впевненість у майбутньому, а відтак підривають здоров'я населення, викликаючи різноманітні психофізіологічні проблеми. Необхідність нагальної протидії цим тенденціями актуалізує пошуки сучасних ефективних практик оздоровлення та поліпшення психоемоційного стану людини, в т. ч. й музикотерапії, застосування якої вимагає належної фахової освіти. Джерелом цінних ідей для забезпечення якісної підготовки фахівців до музикотерапевтичної діяльності в Україні може стати, на наш погляд, відповідний досвід США – країни з понад столітньою практикою професійної музикотерапевтичної освіти та вагомими здобутками в цій царині, що потребують докладного, системного дослідження.

Окремі аспекти американського досвіду організації професійної підготовки музикотерапевтів отримали належне висвітлення в українській науково-педагогічній літературі. Зокрема в ній описано історію становлення музикотерапевтичної освіти на теренах США [5], докладно схарактеризовано особливості стандартизації професійної підготовки фахівців з музичної терапії в американських університетах [3], визначено актуальні теоретико-методологічні підходи до організації музикотерапевтичної освіти в цій країні [4], проаналізовано її структуру та рівні [1], розкрито специфіку американської системи підготовки музичних терапевтів в контексті порівняння з системами європейських країн [2]. Водночас чимало питань цієї комплексної проблеми досі залишаються нерозв'язаними та потребують подальших досліджень. Так, докладнішого вивчення потребує, на наш погляд, роль професійних організацій у розвитку системи музикотерапевтичної освіти США та забезпеченні її ефективності. Відтак *мета* нашої статті полягає у визначенні та обґрунтуванні ролі професійних організацій в забезпеченні якості професійної підготовки музикотерапевтів у США.

Результати

Вагомий внесок у розв'язання проблем професійної підготовки фахівців з музичної терапії в США здійснили професійні організації, а саме Національна асоціація музичної терапії, заснована в Нью Йорку 1950 року, та Міська федерація музикотерапевтів, заснована в цьому ж місті в 1971 році. В статутах обох організацій метою функціонування визначалася професіоналізація музикотерапії через науково-експериментальну діяльність, вироблення стандартів надання музикотерапевтичної допомоги та забезпечення якісної професійної підготовки музикотерапевтів [10]. Кожна з організацій пропонувала власний шлях розв'язання означених проблем та здійснила

вагомий вплив на розвиток музикотерапевтичної освіти в США. Зокрема під егідою Національної асоціації музичної терапії було розроблено першу стандартизовану бакалаврську освітню програму з музичної терапії, що на десятиліття стала основою професійної підготовки фахівців з музичної терапії в університетах США. Натомість під егідою Міської федерації музикотерапевтів було розроблено процедуру сертифікації випускників американських університетів за відповідною спеціальністю як передумови допуску до подальшої самостійної професійної діяльності.

В 1998 році названі організації прийняли рішення про злиття в межах Американської асоціації музичної терапії для поєднання і подвоєння зусиль у розвитку музикотерапії як наукової та професійної сфери, а відповідно й підготовки її висококваліфікованого кадрового забезпечення. Місією цієї організації визначено «підвищення обізнаності громадськості про переваги музичної терапії та розширення доступу до якісних музикотерапевтичних послуг у швидко змінюваному світі» [6]. Її ключовими завданнями стали розвиток музикотерапії як науки та проведення наукових досліджень у цій галузі, розробка професійних стандартів музикотерапевтичної діяльності та контроль за їх дотриманням, а також забезпечення якісної професійної підготовки фахівців цього профілю. Для реалізації останнього завдання при асоціації створено Комісію з питань освіти та клінічної підготовки з функцією забезпечення стандартів професійної підготовки музикотерапевтів та контролю за їх дотриманням в закладах освіти США. За час своєї діяльності Комісія з питань освіти та клінічної підготовки підготувала цілу низку документів щодо професійної підготовки музичних терапевтів, серед них «Професійні компетентності» (1999 р.), «Додаткові компетентності» (2009 р.), «Стандарти освіти та клінічної підготовки» (2000 р.), що слугують основою організації музикотерапевтичної освіти на території всієї країни та регулярно переглядаються й оновлюються з огляду на потребу їхнього узгодження із динамічними змінами музикотерапії як науки і професії.

Документ під назвою «Професійні компетентності» відображає сукупність актуальних цільових орієнтирів професійної підготовки музичних терапевтів у формі чітко окресленого переліку знань, умінь, якостей як її ключових очікуваних результатів [7]. Весь спектр знань і вмінь, необхідних для успішної професійної діяльності музикотерапевта, систематизовані в межах трьох груп – «Музичні компетентності», «Клінічні компетентності», «Музикотерапевтичні компетентності». До першої групи компетентностей належать знання і вміння у галузі теорії та історії музичного мистецтва, компонування та аранжування музичних творів, вокального та інструментального виконання музичних композицій, диригування музичними виступами. Зокрема тут йдеться про вміння визначати базові структурні та стилістичні характеристики музики різних періодів і культур, адаптувати й аранжувати музичні композиції для невеликих вокальних та несимфонічних інструментальних ансамблів, створювати оригінальні мелодії, прості акомпанементи та короткі твори експромтом у різноманітних стилях і тональностях як вокально, так і інструментально, диригувати вокально-інструментальними ансамблями тощо. Друга група компетентностей охоплює комплекс знань і вмінь у галузі анатомії, фізіології, загальної патології та загальної терапії. Вона включає, наприклад, знання про причини та симптоми поширених фізичних і психічних патологій людини, ознаки нормального та аномального функціонування систем її організму, показники порушень фізичного, психічного, соціального розвитку, первинні неврологічні процеси головного мозку. Сюди ж віднесено і знання про сутність і динаміку взаємодії терапевта та пацієнта, принципи проведення групової терапії, а також вміння встановлювати та підтримувати міжособистісні контакти з пацієнтами чи їх групами. Зрештою третя група компетентностей відображає знання у галузі музикотерапії як науки і методу лікування та вміння діагностики стану пацієнта, складання плану терапії, проведення

музикотерапевтичних процедур, документування даних, оцінки їх ефективності. Зокрема вона включає знання філософських, психологічних, фізіологічних та соціологічних основ музики як терапії, методології музикотерапевтичних досліджень, існуючих методів, технік, інструментарію музичної терапії з особливостями їх застосування та вміння її добирати з огляду на терапевтичні потреби пацієнта чи їх груп, визначати оптимальну частоту, тривалість, послідовність сеансів, розпізнавати зміни в стані чи поведінці пацієнта, документувати відповідні дані й т. д. [7].

Поряд із документом з визначеними переліком базових компетентностей музичних терапевтів Комісія з питань освіти та клінічної підготовки Американської асоціації музичної терапії розробила також комплекс додаткових компетентностей як прогнозованих результатів їх подальшої освіти [8]. Їх перелік структурований у дві групи – «Професійна практика» та «Професійний розвиток». Перша група включає вміння в галузі теорії і практики музикотерапії, а саме визначати теоретичні основи новітніх музикотерапевтичних технік і прийомів, диференціювати сучасні моделі музикотерапії, прогнозувати тенденції її розвитку на основі досягнень суміжних наук, проводити наукові дослідження, працювати з сучасною науковою літературою в сфері музикотерапії та володіти її термінологічним апаратом. Окрім цього, вона містить навички практичного застосування передових методів музичної терапії, розробки програм лікування пацієнтів з різноманітними патологіями, обґрунтування показань і протипоказань музичної терапії для різних категорій пацієнтів, організації індивідуальної, парної, сімейної, групової музичної терапії тощо. Друга група охоплює компетентності, що виявляються у готовності до артистичного й особистісного розвитку фахівця з музичної терапії. Зокрема йдеться про здатність до імпровізації в межах широкого спектру стилів музики, експериментування з різними музичними культурами і субкультурами, розширення репертуару музичних творів, комбінування різних засобів виконання музичних композицій і т. д. Компетентності у сфері особистісного розвитку спеціаліста з музикотерапії розкриваються в документі насамперед через готовність до критичної самооцінки результатів своєї діяльності, рівня свого професіоналізму, мотивацію до його постійного підвищення, толерантність щодо пацієнтів – представників різних національностей, культур, релігій тощо, спрямованість на впровадження інновацій в процесі музикотерапевтичної діяльності із дотриманням етичних і професійних норм [8].

З метою досягнення таких цілей музикотерапевтичної освіти Комісія з питань освіти та клінічної підготовки Американської асоціації музичної терапії підготувала «Стандарти освіти та клінічної підготовки», які встановлюють мінімальні вимоги до структури й обсягів освітніх програм [9]. Зокрема документ містить перелік навчальних курсів, підпорядкованих формуванню базових професійних компетентностей на етапі бакалаврату та додаткових чи поглиблених професійних компетентностей на етапі магістратури. Так, обов'язковими компонентами бакалаврської освітньої програми визначено такі (Табл. 1.):

Таблиця 1

Перелік нормативних дисциплін бакалаврської освітньої програми з музичної терапії відповідно до «Стандартів освіти та клінічної підготовки» Американської асоціації музичної терапії

№	Група навчальних курсів	Основні дисципліни	Обсяг (у % від загального обсягу навчального часу)
1)	курси загально-освітнього спрямування	математика, англійська мова, філософія, соціологія тощо	до 25%

2)	курси музичного спрямування	теорія музики, історія музики, композиція та аранжування тощо	до 45%
3)	курси медичного спрямування	анатомія та фізіологія, психопатологія, загальна терапія та ін.	до 15%
4)	курси музико-терапевтичного спрямування	психологія музики, основи музикотерапії, методи та прийоми музикотерапії, музикотерапія з різними клінічними популяціями і т. д.	до 15%

Натомість обов'язковими компонентами магістерської освітньої програми документ визначає курси музичного спрямування (мінімум 30 процентів від загального обсягу навчального часу) та курси музикотерапевтичного спрямування (мінімум 40% від загального обсягу навчального часу), однак без наведення конкретного переліку відповідних курсів. Окрім нормативної частини змісту професійної підготовки фахівців з музичної терапії на етапі бакалаврату та магістратури, «Стандарти освіти та клінічної підготовки» регламентують і його варіативну частину, проте лише на рівні встановлення її мінімального обсягу, зокрема 5% та 30% від загального обсягу навчального часу бакалаврської та магістерської програми відповідно.

Висновки

На підставі вищевикладеного можемо констатувати, що професійні організації музикотерапевтів у США відіграють важливу роль у розвитку системи музикотерапевтичної освіти протягом багатьох десятиліть. Зокрема в ще статутах перших відповідних організацій – Національної асоціації музичної терапії та Міської федерації музикотерапевтів – забезпечення якісної професійної підготовки фахівців з музичної терапії визначено одним із пріоритетних напрямів їхньої діяльності. Аналогічно в статуті Американської асоціації музичної терапії, що виникла в результаті злиття названих вище професійних організацій музикотерапевтів, розвиток системи музикотерапевтичної освіти визначено одним із ключових завдань. З цією метою в її структурі створено спеціальний орган – Комісію з питань освіти та клінічної підготовки – результатом діяльності якої стала низка документів, спрямованих на забезпечення ефективності підготовки фахівців-музикотерапевтів. Їхні положення слугують ефективним інструментом стандартизації та уніфікації підходів до музикотерапевтичної освіти в США шляхом регламентування її кінцевих результатів, встановлення ключових змістових орієнтирів та визначення умов здійснення. Ці документи мають рамковий характер з огляду на потреби врахування різноманітних регіональних особливостей і традицій підготовки музичних терапевтів в закладах вищої освіти США, а також гнучкістю і відкритістю у зв'язку з необхідністю постійного перегляду й оновлення відповідно до мінливих реалій професійної діяльності музикотерапевта. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо у з'ясуванні особливостей реалізації вимог і стандартів Американської асоціації музичної терапії щодо підготовки музикотерапевтів в бакалаврських та магістерських освітніх програмах американських університетів.

Список використаних джерел

1. Білозерська Г., Добровольська Р. Моделювання професійної підготовки музичних терапевтів в університетах ЄС та США. *Мистецтво та освіта*. 2024. №1(111). С. 7-12.

2. Добровольська Р. Стан підготовки фахівців мистецького спрямування в університетах Європейського Союзу та США до застосування музичної терапії у професійній діяльності. *Вища освіта України*. 2023. №3. С. 73-80.
3. Добровольська Р. Стандарти музикотерапевтичної освіти в США: історія становлення. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №5(33). С. 1089-1100.
4. Муқан Н., Лі Ш. Теоретичні основи професійної підготовки магістрів з музичної терапії в США. *Comparative Professional Pedagogy*. 2024. №14(1). С. 41-48.
5. Чебан В., Чебан Л. Роль і місце музичного терапевта в мультидисциплінарній команді реабілітації. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 22(4). С. 172-177/
6. American Music Therapy Association. About Music Therapy & AMTA. URL: <https://www.musictherapy.org/about/>
7. American Music Therapy Association. Professional Competencies. URL: <https://www.musictherapy.org/about/competencies/>
8. American Music Therapy Association. Advanced competencies. URL: <https://www.musictherapy.org/members/advancedcomp/>
9. American Music Therapy Association. Standards for education and clinical training. URL: <https://www.musictherapy.org/members/edctstan/>
10. Goodman K. D. *Music therapy education and training: from theory to practice*. Springfield: Charles C Thomas, 2011. 343 p.